

Wormen:

- wormbesmetting
- wormonderzoek
- weerstand tegen wormen

Dauwdruppel met wormlarven op gras

Wormbesmetting noodzakelijk voor weerstandsopbouw

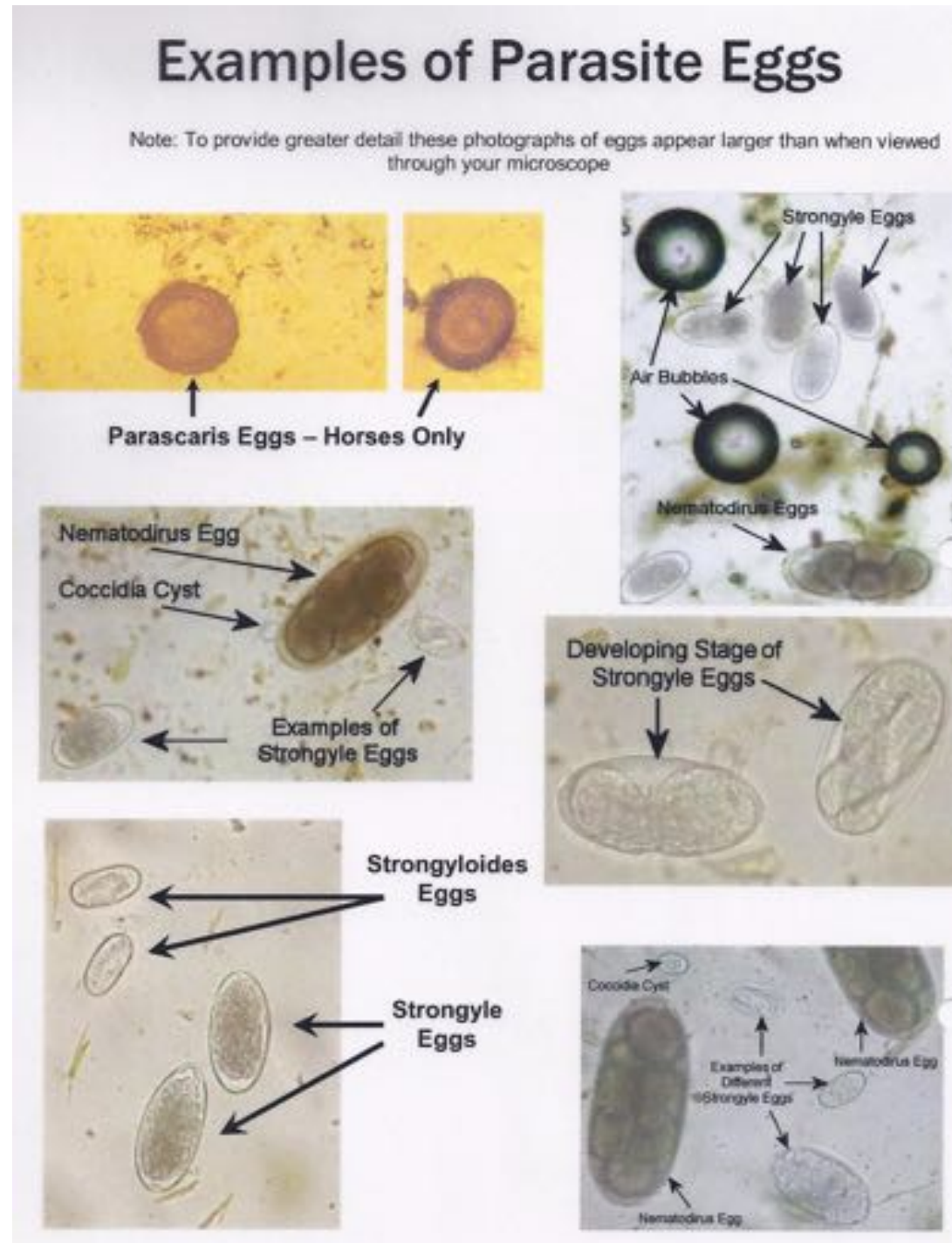
Hoe wormbesmetting onder controle houden:

- Voeding (eiwit en conditie)
- Grasland management
- Mestkwaliteit (uv)
- Natuurlijke weerstand tegen wormen

Wormonderzoek

Een probleem
onderkennen
terwijl dit nog
niet zichtbaar
is.

- Nematodirus
- Haemonchus

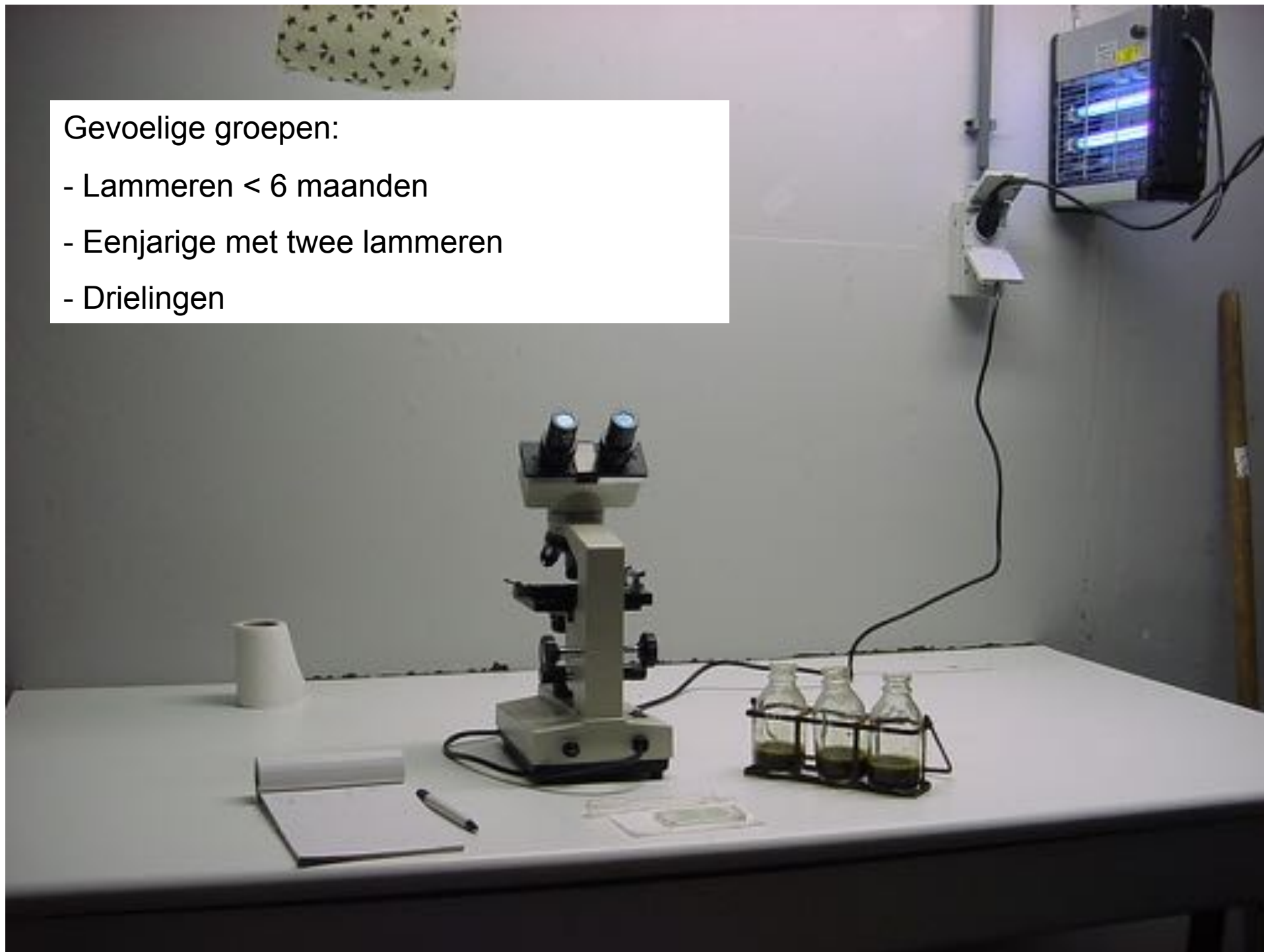
Wormonderzoek

- Eenvoudig houden
- Kosten laag

Gevoelige groepen:

- Lammeren < 6 maanden
- Eenjarige met twee lammeren
- Drielingen

Onderzoek

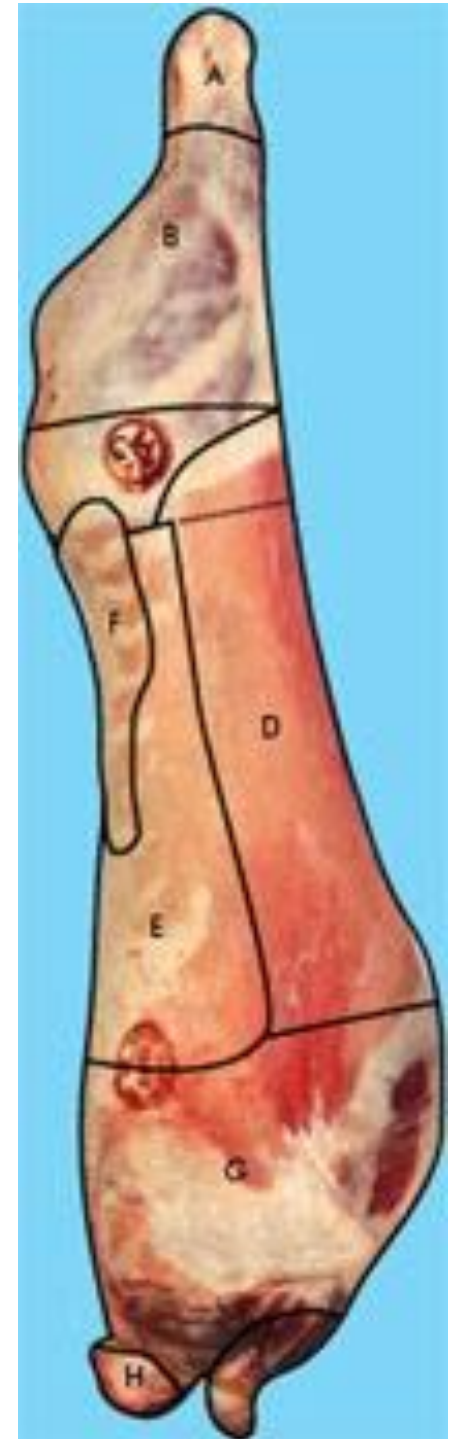
- Groepsmonsters
- Uitwendige verschijnselen
- > 300 epg (nem)
- > 500 epg (haem)
- Wegen
- Ontwormen
- Controle

Natuurlijke weerstand tegen wormen

Waarom:

- Consument wil het liefst onbehandelde dieren (voedselveiligheid)
- Resistentie
- Gezonde dieren
- Afzet

Weerstand:

- Natuurlijke weerstand
- Resilience
- Resistente wormen

($h^2 = 0,26$)

Na 4 maanden: start weerstandsopbouw bij lammeren

6 – 12 maanden: geschiktste periode om te onderzoeken

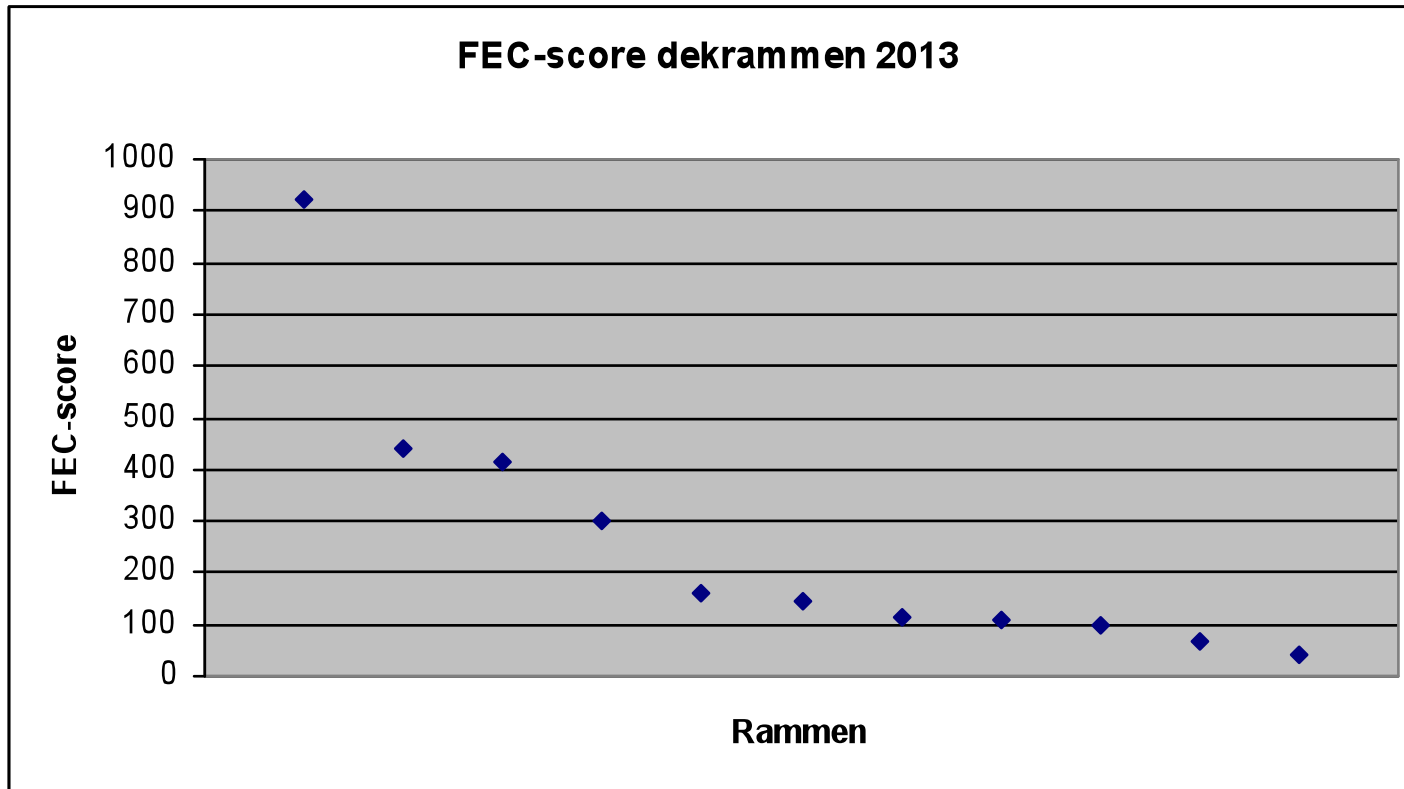
12 – 18 maanden: volledig ontwikkelde weerstand

Selectie haemonchus FEC juli / augustus

- Groepsmonster > 500 epg
- Kortwerkend ontwormingsmiddel
- Controle na 10 – 14 dagen
- Selectiedruk
  - in besmet land weiden
- Groepsmonster > 500 epg
- Individueel onderzoek mest en mestkwaliteit (eind aug – sept)

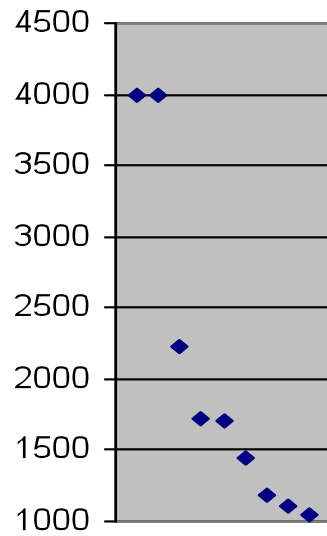

Geselecteerd op:

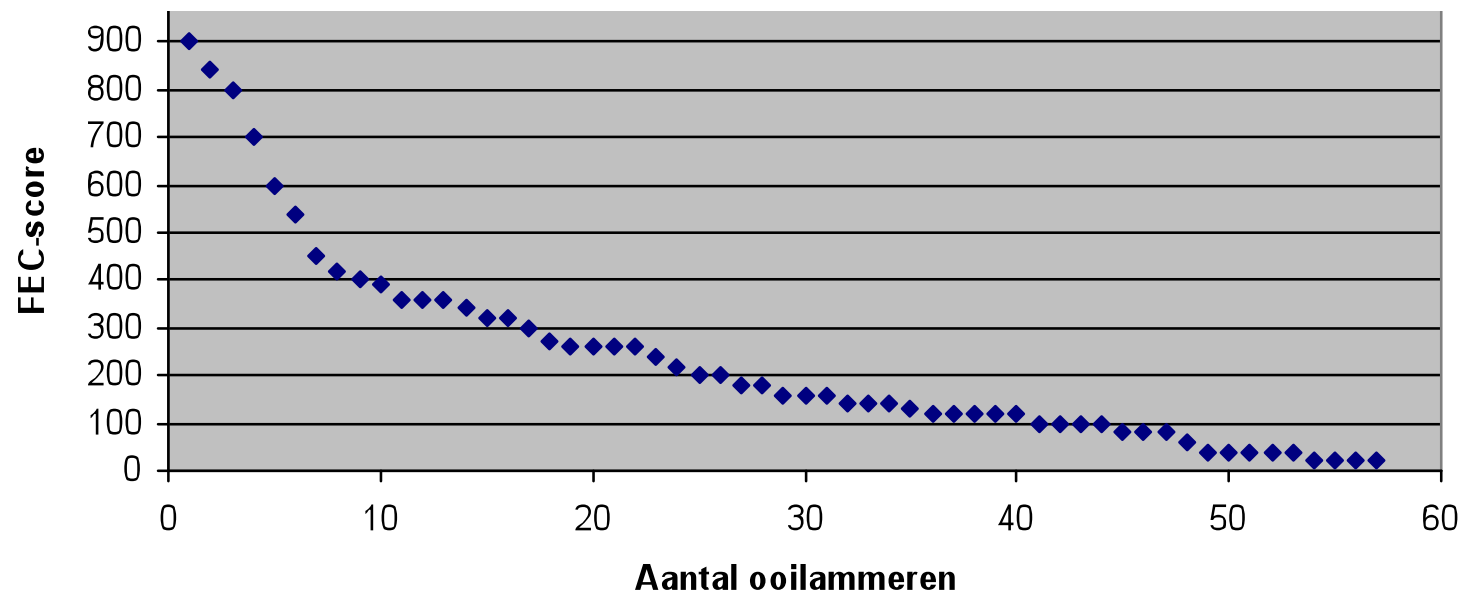
Gemiddelde wormei score: 256

- Bloedspreiding
- Vlees-groei index
- Exterieur
- Vruchtbaarheid
- Mestkwaliteit

FEC-score oilammeren 2013

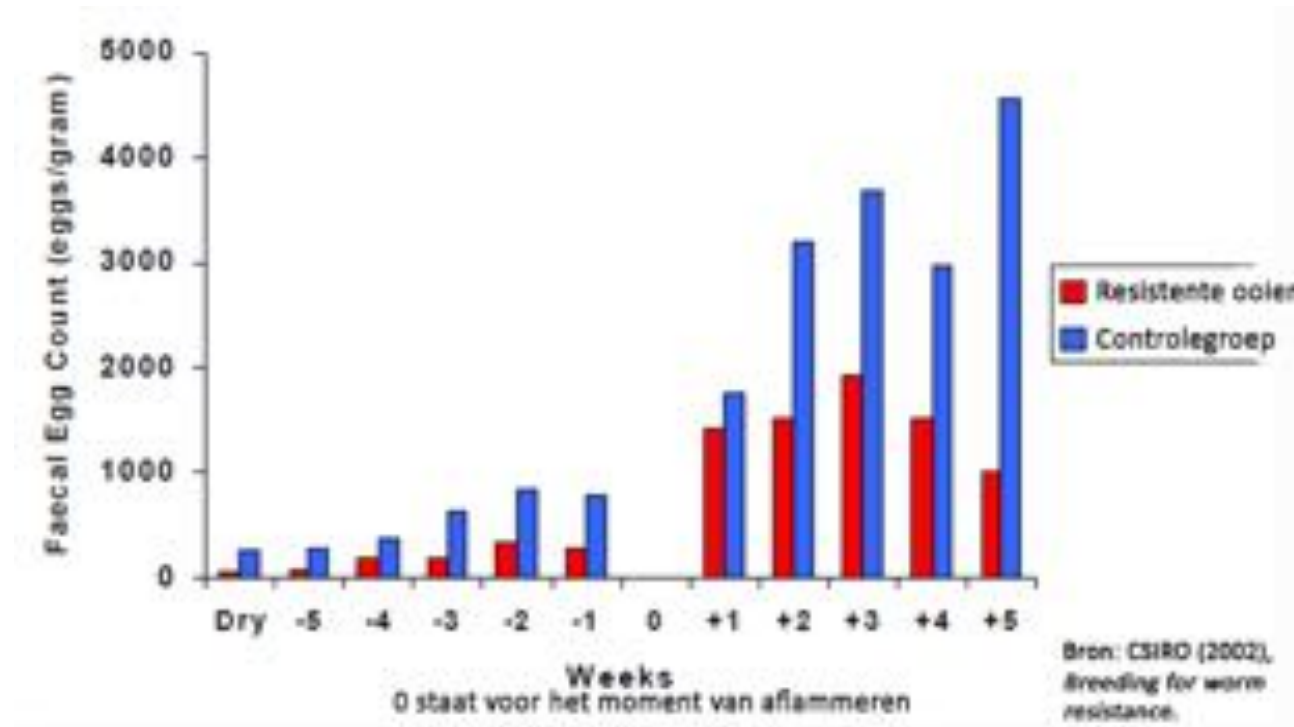
Gemiddelde wormei score: 484

Spring rise

Na het aflammeren bestaat er een 'competitie' in het schaap tussen enerzijds afweer en anderzijds melkproductie voor eiwit en energie. Dat gaat vaak meer ten koste van het onderhoud van de afweer dan van de melkproductie. Tijdens het zogen is daarom de uitscheiding van wormeieren door moederdieren hoger dan normaal. Dit noemt men de spring rise. (bron: schapenpedia.nl)

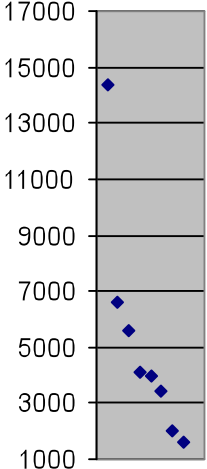
Springrise

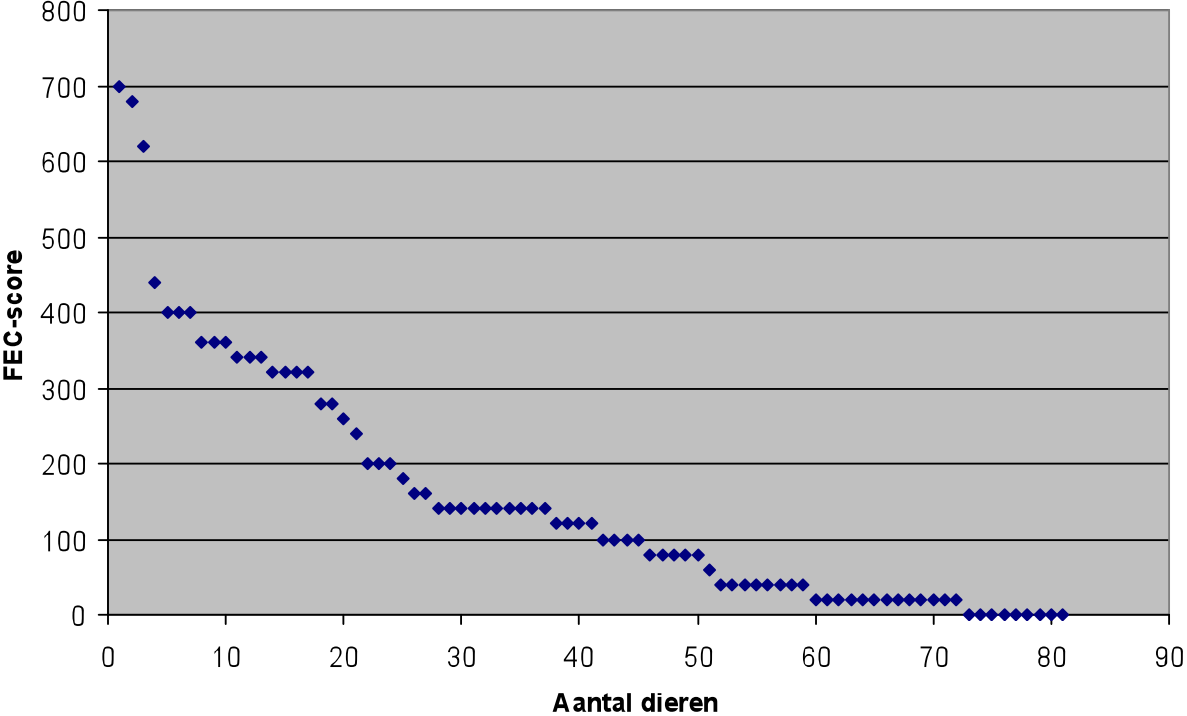
Weergave van wormei tellingen gedurende de dracht en eerste weken na het aflammeren

- Alle oaien scheiden meer wormeieren uit rond de aflamperiode.
- Resistente oaien hebben daar minder last van. Er is hierdoor minder kans op weidebesmetting.

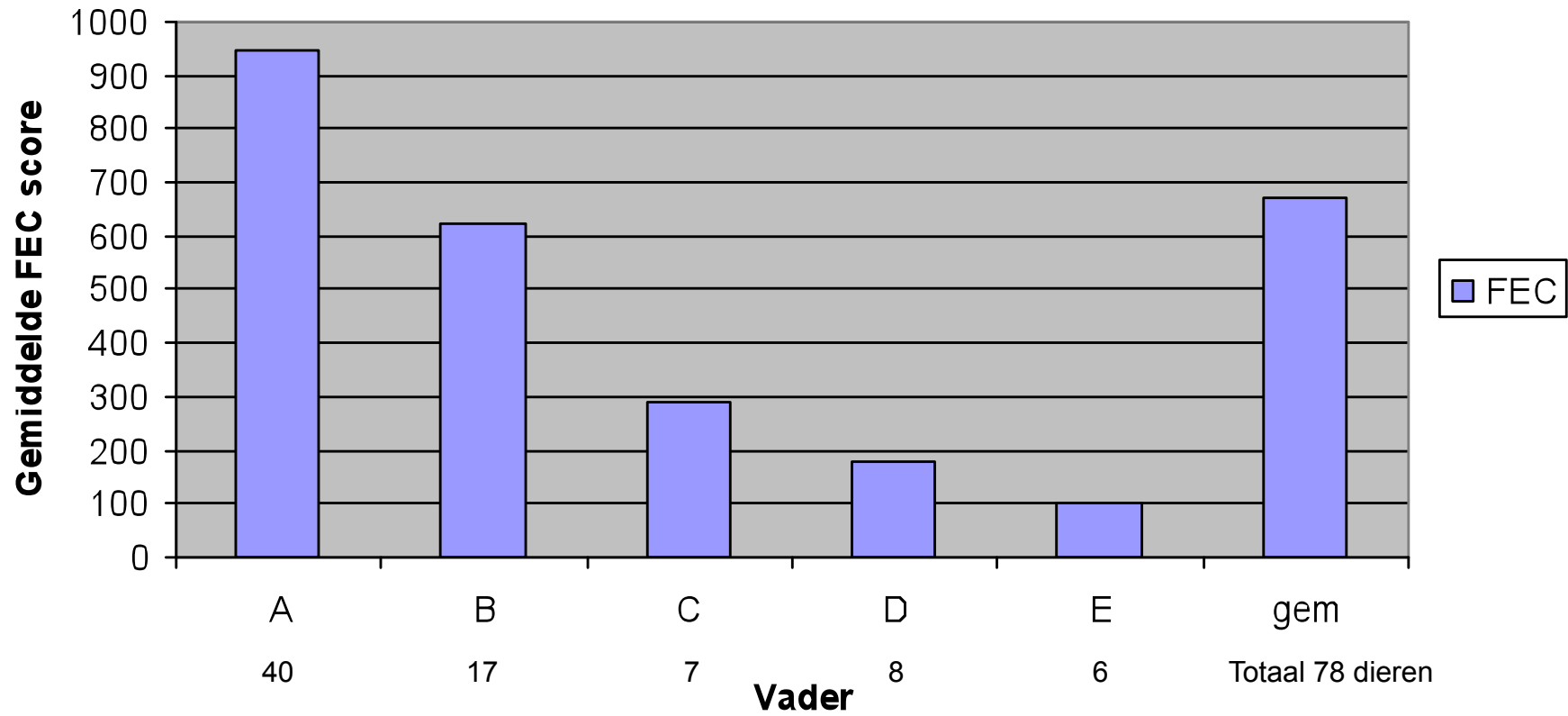
FEC eind april 2013 1-jarigen

Gemiddelde wormei score: 660

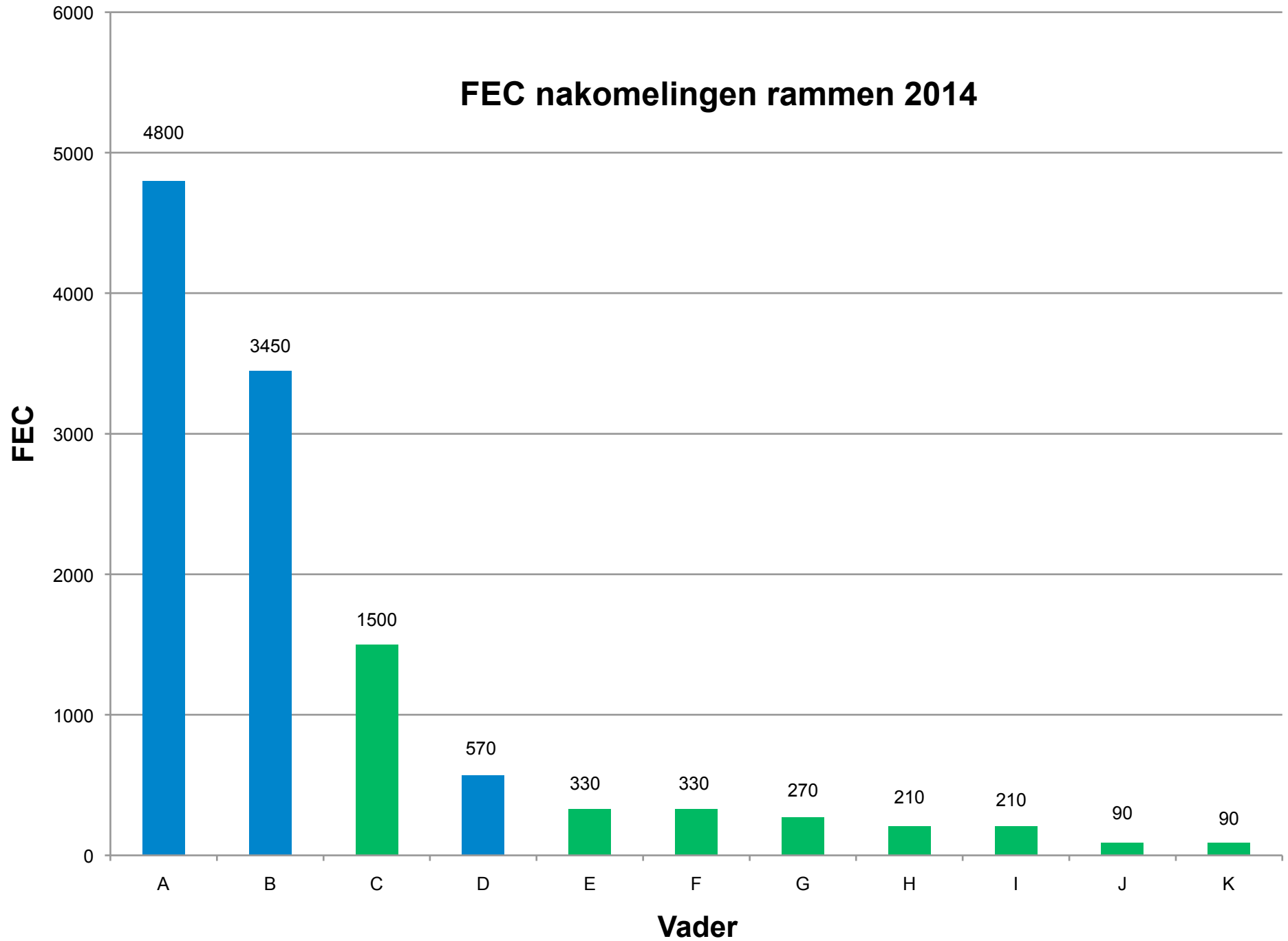

FEC 1-jarigen per vaderdier 2013

Gemiddelde wormei score: 660

FEC nakomelingen rammen 2014

Werkplan:

- Lage FEC x lage FEC
- Mestkwaliteit (ram)
- Dieren met weerstand apart weiden
- Hoge FEC-scores uitselecteren

Natuurlijke weerstand is het beste medicijn.